

In 2014 ontving museum Singer Laren een beurs voor kunst-historisch onderzoek uit het Ekkart Fonds van de Vereniging Rembrandt. Doel van het onderzoek was meer inzicht te krijgen in het deel van de collectie van Singer Laren dat werd aangekocht met de medewerking van de kunsthandel Joop Siedenburg. Sylvia Alting van Geusau, die het onderzoek uitvoerde, vertelt hier over haar bevindingen.

ONDERZOEK GESTEUND VANUIT HET EKKART FONDS

Kunsthandel Buffa en de collectie van Singer Laren

Kalverstraat
Cornelis Springer
1848. Handgekleurde lithografie,
238 x 183 mm
PARTICULIERE COLLECTIE

In 2013 werd dankzij de erfenis van de laatste eigenaren Joop en Hein Siedenburg een deel van het verloren gewaande archief van de kunsthandel Frans Buffa & Zonen aan het RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis in bruikleen gegeven. Het archief, bestaande uit een honderdtal brieven, tientallen foto's, een tweetal kasboeken, een intekenboek en overige administratieve gegevens, gaf zoveel nieuwe inzichten over de geschiedenis van deze kunsthandel, dat het RKD besloot een onderzoek en een tentoonstelling aan Buffa te wijden. Voor die tentoonstelling was museum Singer Laren de aangewezen plaats, vanwege de bijzondere relatie tussen de oprichters, William en Anna Singer, en Joop Siedenburg. Het onderzoek naar de totstandkoming van de collectie van dit Amerikaanse verzamelaars-echtpaar via kunsthandel Frans Buffa & Zonen kon dankzij een bijdrage uit het Ekkart Fonds worden uitgevoerd.

BUFFA AAN DE KALVERSTRAAT

De Amsterdamse kunsthandel Frans Buffa & Zonen was ruim 150 jaar een begrip in de kunstwereld. Frans Buffa kwam uit het Italiaanse bergdorp Pieve Tesino en reisde door heel Europa om prenten en snuisterijen aan de man te brengen. Rond 1790 vestigde hij zich

in Amsterdam en in 1808 opende hij samen met zijn zoons een kleine prentenwinkel aan de Kalverstraat. De eigenaren hielden de vraag van de markt en het aanbod nauwlettend in de gaten. In het laatste kwart van de 19de eeuw verschoof de focus van het assortiment van prenten naar schilderijen van de Haagse School en Franse Barbizonschilders. Kunstwerken vonden via Buffa hun weg naar verschillende museale collecties en kunstcollecties van Nederlandse en internationale verzamelaars en handelaren.

Particuliere verzamelaars kregen advies en service op maat, ook toen Buffa in andere handen was overgegaan. Zo reisde Jacobus Slagmulder, eigenaar van Buffa van 1895 tot 1921, een aantal keren naar Londen om schilderijen te kopen voor de kunstverzamelaar Eduard Crone. In 1901 was Slagmulder in het bezit van *Getaand zeil* van Jan Hendrik Weissenbruch. Crone was zeer gecharmeerd van het werk van Weissenbruch en wilde dit schilderij heel graag als verrassing voor zijn vrouw aanschaffen. Hij schreef de kunsthandel een brief met het verzoek om het schilderij op de ezel in zijn woonkamer te plaatsen voordat zijn vrouw van vakantie zou terugkeren. Een groot deel van de kunstcollectie

van Eduard Crone, waaronder dit werk, kwam uiteindelijk via de Vereniging Rembrandt in het Haags Gemeentemuseum terecht.

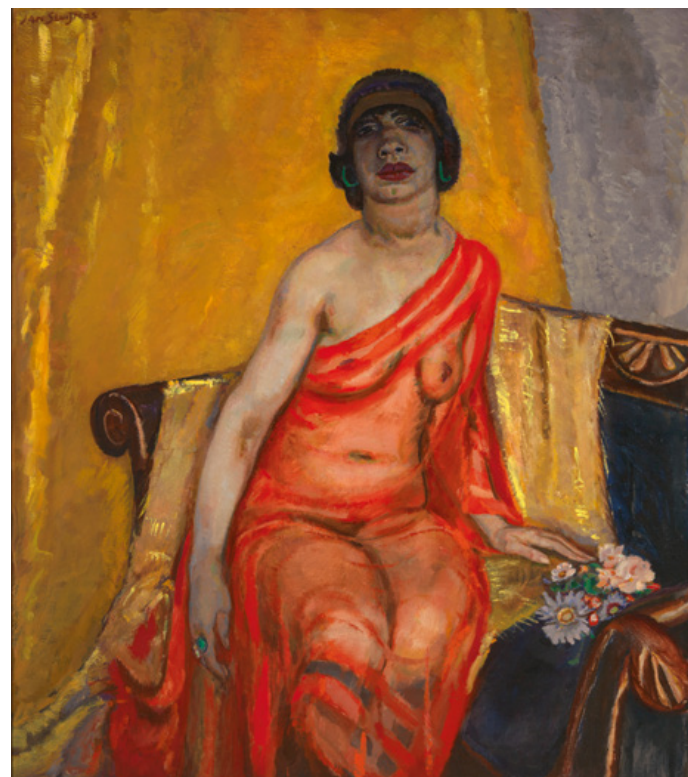
DE SINGERS EN BUFFA

In 1921 werd Joop Siedenburg eigenaar van de kunsthandel Frans Buffa & Zonen. Hij besloot zich te concentreren op de verkoop van contemporaine Nederlandse en Vlaamse schilderkunst, tekeningen en aquarellen. Tot de bekendste klanten die hij voor Buffa aan zich wist te binden, behoorde het echtpaar William en Anna Singer. William Singer jr. (1868-1943) was de zoon van een Amerikaanse staalmagnaat in Pittsburgh. In plaats van zijn vader op te volgen koos hij ervoor zijn passie voor het kunstenaarschap te volgen. Samen met zijn vrouw Anna reisde hij door Europa en kwam hij in 1902 terecht in de kunstenaarskolonie Laren. Ze raakten hier bevriend met verschillende kunstenaars, waaronder in 1919 met Jacob Doojewaard, die hen in contact bracht met zijn Larense vriend Siedenburg. Er ontstond zowel een vriendschappelijke als zakelijke relatie. Siedenburg zorgde voor de verspreiding van het werk van William Singer in Europa en Amerika, adviseerde het echtpaar over de aanvulling van hun kunstcollectie en werd op zijn beurt nog eens extra financieel

ondersteund door de Singers.

Het deel van de collectie van de Singers dat via de kunsthandel van Siedenburg is aangekocht bestaat grotendeels uit schilderijen met figuratieve thema's. De Singers hadden een voorkeur voor kunstenaars met een gevestigde naam, zoals de Barbizonschilders, Lawrence Alma-Tadema, Henri Fantin-Latour, Gaston de La Touche en Auguste Rodin. Voor hun villa's in Laren en Olden (Noorwegen) kochten ze overwegend kleine kunstwerken. Voor het Washington County Museum of Fine Arts en de villa Nederheem werden grotere werken aangeschaft. Anna Singer had een voorliefde voor vrouwenportretten en stillevens. Enkele favoriete Nederlandse kunstenaars waren Gerrit Willem Dijsselhof, Lizzy Ansingh en Jo Bauer. Door introductie van Siedenburg werden soms ook werken van modernere kunstenaars als Isidoor Opsomer, Jan Sluijters en Kees van Dongen door hen verworven.

Opvallend aan alle eigenaren van Frans Buffa & Zonen is de persoonlijke relatie die ze met hun kunstenaars en klanten wisten op te bouwen. De kunsthandelaren bezochten de kunstenaars regelmatig op hun atelier om de nieuwste werken uit te kiezen en reisden internationale veilingen af om bijzondere stukken aan te kopen.

C/O PICTORIGHT AMSTERDAM 2016

Portret van Tonia Stieltjes
Jan Sluijters
ca. 1920. Olieverf op doek, 132 x 116 cm
SINGER LAREN

Getaand zeil
Jan Hendrik Weissenbruch
1875. Olieverf op doek, 79,2 x 114,3 cm
GEMEENTEMUSEUM DEN HAAG
Aangekocht in 1963 met steun van de Vereniging Rembrandt

In de winkel aan de Kalverstraat organiseerden ze monografische tentoonstellingen om extra aandacht op een bepaalde kunstenaar te vestigen. In 1930 organiseerde Joop Siedenburg een grote Rodin-tentoonstelling in samenwerking met het Stedelijk Museum Amsterdam en het Haags Gemeentemuseum. Deze tentoonstelling was een enorm succes en ook de Singers kochten zeven beelden van Rodin, waaronder de bekende *Denker* en een portretkop van Honoré de Balzac.

DE ONDERZOEKSBEURS

Tijdens de openingspeech op 9 september zei Jan Rudolph de Lorm, directeur van het Singer Laren, dat zonder dit onderzoek deze tentoonstelling niet gerealiseerd had kunnen worden. Zeker voor een complex onderwerp als dit was onderzoek van groot belang, want pas na zorgvuldige studie kun je beredeneerde keuzes maken over het verhaal dat je wilt vertellen. De tijd en ruimte die dankzij de beurs van het Ekkart Fonds is gecreëerd maakte het mogelijk het museum zowel te adviseren over de tentoonstelling als een bijdrage te leveren aan de kennis en ontsluiting (middels het invoeren van gegevens in de RKD/databases) van de collectie.

Diepgaand onderzoek van lange adem

'De reacties van het publiek zijn heel enthousiast en ook de recensies in kranten waren zeer positief,' vertelt museumdirecteur Jan Rudolph de Lorm over de tentoonstelling. De Lorm is verrast door de hoeveelheid informatie die naar boven is gekomen. 'Buffa heeft zo'n groot belang voor de Collectie Nederland gehad, voor de verzameling van Singer Laren, maar ook voor het Gemeentemuseum Den Haag, het Dordrechts Museum en andere musea. De invloed van met name Joop Siedenburg was een echte eye opener. Er is heel veel nieuw bronnenmateriaal aangeboord en er zijn talloze verhalen te vertellen, over hoe schilderijen hun weg vonden naar een klant, hoe Buffa bepaalde kunstenaars groot gemaakt heeft, of over hoe een van onze topstukken, *Het blauwe hoedje* van Kees van Dongen, in de collectie is gekomen. Zeker voor kleinere musea is het heel moeilijk om veel tijd te besteden aan diepgaand onderzoek van lange adem, dat kan bijna niet. Het feit dat de Vereniging Rembrandt en het Ekkart Fonds dit soort collectiegerelateerd onderzoek steunen is enorm waardevol.'

Portretkop van Honoré de Balzac
Auguste Rodin
ca. 1897. Brons, H. 18,3 cm
SINGER LAREN

Ook voor mijn persoonlijke ontwikkeling was de beurs van grote waarde. Waar museummedewerkers naast hun inhoudelijke taken te maken krijgen met externe vragen, publiciteit en andere praktische zaken, kreeg ik de kans om mij volledig op het onderwerp te storten. Ik kreeg de mogelijkheid het archief in te duiken, contact te leggen met personen die nog interessante archiefstukken bezaten en de verzamelde gegevens te analyseren en verbanden te leggen. In de afgelopen twee jaar heb ik veel geleerd over de werkzaamheden van een museum en een ingewikkeld onderzoek voor een groter publiek te vertellen. De kennis en inzichten die ik dankzij deze beurs uit het Ekkart Fonds heb opgedaan, zal ik in de toekomst met veel plezier gebruiken en verder uitbouwen ♦

Sylvia Alting van Geusau studeerde
Theaterwetenschap en Kunstgeschiedenis aan
de Universiteit van Amsterdam

In museum Singer Laren is tot en met 8 januari 2017 de tentoonstelling *Schoonheid te koop. Kunsthandel Frans Buffa & Zonen 1790-1951* te zien. In de publicatie die bij deze tentoonstelling verscheen, komen de relaties tussen de eigenaren van de kunsthandel Frans Buffa & Zonen en klanten en kunstenaars aan bod.
